

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
утвърдено със Заповед № 1844/26.06.2025 г.
на Заместник-ректора по НИД на УНСС
за присъждане на научната и образователна степен „доктор“
професионално направление:
3.6. Право - Гражданско и семейно право

РЕЦЕНЗИЯ

от **д-р ТАНЯ НИКОЛОВА ЙОСИФОВА**

професор по Гражданско и семейно право
в катедра „Частноправни науки“ на ЮФ на УНСС
председател на научното жури за публична защита на дисертационния
труд на

Иван Генчев Генчев

на тема „Неимуществени вреди, претърпени от юридическо лице“
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност „Гражданско и семейно право“

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Бележки за дисертанта

Иван Генчев Генчев е завършил средното си образование в СПГЕ „Джон Атанасов“, гр. София през 2014 г. Завършил е специалност „Право“ в Юридическия факултет на УНСС през 2019 г.

Докторантът е зачислен със Заповед на Ректора № 1185/21.04.2021 г. в редовна форма на обучение към Катедра „Частноправни науки“, Юридически факултет, Университет за национално и световно стопанство. Със Заповед № 1863/30.06.2025 г. на Ректора на УНСС докторантът е отчислен с право на защита. Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Мирослав Димитров. Иван Генчев има публикувани четири статии по темата на дисертацията – в специализирани правни списания и в он-лайн източници.

От 7 октомври 2021 г. досега е адвокат в адвокатско дружество „Камбуров и съдружници“, член на Софийската адвокатска колегия. От 1.02.2022 г. до 31.12.2023 г. е бил хоноруван асистент по „Гражданско право – обща част“ към Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство.

Бележки по дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 293 страници и включва увод, три глави, заключение и библиографска справка. Съдържанието на главите е разделено на параграфи с отделни точки и подточки, означени с арабски цифри. Впечатлаваща е библиографската справка на използваната литература, която включва 111 източника, от които 68 заглавия на български език и 43 – на чужд език. Направени са общо 1128 бележки под линия.

Приложена е декларация за оригиналност. Авторефератът вярно отразява научните и научно-приложните приноси в дисертацията.

Актуалност на темата и практическо значение на изследването

Темата на дисертационния труд е изключително актуална поради различните виждания в доктрината и в съдебната практика за възможността юридическите лица да търпят неимуществени вреди от деликт, както и относно понятието и съдържанието на неимуществените вреди.

Дисертантът е изследвал въпросите, предмет на дисертационния труд, задълбочено, с необходимата прецизност, като аргументира свои собствени възгледи и води коректно научна дискусия. За пълнотата на изложението допринася задълбочения историческия преглед и сравнителноправния анализ на института на неимуществените вреди и на материалноправната легитимация на юридическите лица да претендират неимуществени вреди от деликт. Включената практика на Съда на ЕС, на ЕСПЧ и на международния инвестиционен арбитраж в посочената материя е анализирана систематично и в контекста на провежданата дискусия по спорните проблеми в българското право.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Трудът е първото цялостно изследване в българската доктрина, посветено на обезщетяването на неимуществени вреди от деликт в полза на юридически лица. Целите на изследването, обусловени от неговия предмет, които дисертантът си е поставил, са постигнати в значителна степен.

При провеждане на изследването в дисертационния труд са използвани класическите методи на изследване в областта на правните науки - историческия, нормативния, телеологическия, сравнителноправния и правно-догматичния. Използвани са граматическото (езиково), логическото, систематичното, телеологичното и историческото тълкуване, и способности за преодоляване на празноти като аналогия на закона и аналогия на правото, и прилагане с аргумент от противното и с аргумент за по-силното основание.

Дисертационният труд има характера на завършен труд и определено представлява принос в българската юридическа наука и практика. Авторът е анализирал значителен по обем материал, включително чуждестранна литература и богата съдебна практика. Изложението е ясно и точно, и показва задълбочени познания на дисертанта в областта както на гражданското и търговското право, така и на останалите правни отрасли.

Структурата на дисертационния труд включва увод, четири глави и заключение.

Глава първа – „Развитие на концепцията за неимуществени вреди и дефинирането им“ е посветена на изследване на историческото развитие на защита на нематериалните интереси (§ 1), след което е изведена дефиниция на неимуществените вреди чрез техните основни черти (§ 2). Направен е обстоен сравнителноправен анализ, който е необходим за изясняване на характеристиката на неимуществените вреди. Отграничено е вътрешното и външното проявление на увреждането – спрямо самия пострададал и спрямо третите лица.

Глава втора, озаглавена „Неимуществените вреди на юридическото лице в чуждото законодателство и практиката на международните съдилища/правораздавателни органи“ съдържа сравнителноправен анализ на чуждите законодателства по отношение на неимуществените вреди, претърпени от юридически лица (§ 1), след което е изследвана практиката на международните съдилища/правораздавателни органи (§ 2).

В глава трета „Обезщетение на неимуществени вреди на юридически лица у нас“ са разгледани различните виждания в българската теория и съдебна практика по въпроса за обезщетение на неимуществените вреди на юридически лица у нас (§ 1), след което се разглеждат различните хипотези за ангажиране на отговорност (§ 2), и въпросът за балансиране между свободата на словото и защитата на репутацията (§ 3).

III. Научни приноси на дисертационния труд

Могат да се посочат по-конкретно следните основни научни резултати и приноси на дисертационния труд:

1. Изведени са основните елементи на неимуществените вреди:

- разграничението на състоянието на интереса в статика и динамика;
- аргументирано е, че някои интереси имат предимно индивидуално значение, а други предимно социално значение;
- разграничението между имуществени и неимуществени вреди се търси не върху възможността за парична оценка, а върху достъпността на интереса за пазарна размяна.

2. Отграничени са функциите на гражданската отговорност в зависимост на накърнения нематериален интерес - компенсаторна функция, удовлетворителна, нормативна и санкционна/стимулираща функция.

3. Приносен характер има анализът на възможните средства за преустановяване на нарушението, както и други форми на обезщетение. В това отношение е представен нов поглед към режима за преустановяване, а именно чрез фигурата на „смуцението“, която може да се разграничи от вредата.

4. Подробно е изследвана практиката на Съда на ЕС и ЕСПЧ относно разбиранията за репутация на продукта и на марката. Изведени са подробно различните функции на марката, както и възможността за тяхното увреждане.

5. Отделено е специално внимание на висящото съвместно тълкувателно дело № 1/2023 г. на ОСНГТК на ВКС и I и II колегия на ВАС, като са

изследвани в критически аспект становищата, излагани в съдебните решения.

6. Извършен е преглед на различните критерии в практиката на ЕСПЧ при преценка на обезщетението за неимуществени вреди на юридическо лице и тяхното пренасяне в националния правен ред.

7. Разгледана е възможността юридическо лице да претендира неимуществени вреди чрез потенциална наказателна отговорност.

8. Разграничена е оценката на вредата чрез отразяване на неблагоприятните последици след увреждането и стойността на нематериалния интерес съобразно значението му в развитието на дейността на юридическото лице.

9. Аргументирана е неприложимостта на чл. 162 ГПК към хипотезите на обезщетения за неимуществени вреди от деликт по отношение на юридически лица.

10. Приносен характер има изследването на въпросите за причинната връзка, по-конкретно на представяне на идеята за алтернативна и кумулативна причинна връзка.

11. Приносен характер има разглеждането на Anti-SLAPP делата и въпросите, свързани със свободата на словото в практиката на ЕСПЧ, които не може да служат за контрааргумент за изключване на материалноправната легитимация на юридическите лица да претендират неимуществени вреди, а определя само границите на упражняване на субективното право, като следва да осигури справедлив баланс.

12. Направени са конкретни предложения de lege ferenda, които имат приносен характер.

IV. Критични бележки и препоръки

Към дисертацията могат да бъдат направени следните критични бележки и препоръки, които не влияят на изцяло положителното впечатление от дисертационния труд.

1. Интерес би представлявало доразвиването на тезата за приложимостта на обезщетението за неимуществени вреди към юридическите лица-търговци и съдържанието и обхвата на тези неимуществени вреди в съпоставка с имуществените вреди, които търпи търговеца.

2. При разглеждане на хипотезите на предявяване на иск за неимуществени вреди от член на управителния орган на юридическо лице трябва ясно да се разграничат предпоставките за предявяването на иска от името на юридическото лице от случаите на предявяване на иска в лично качество.

IV. Заключение

Дисертационният труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания по гражданско и търговско право и способност за самостоятелни научни изследвания. С оглед на постигнатите научни резултати дисертацията представлява интерес както за правната теория, така и за практиката.

Изявявам категоричната си оценка, че представеният за защита пред научно жури дисертационен труд на тема **„Неимуществени вреди, претърпени от юридическо лице”** напълно отговаря и дори надхвърля

изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, поради което убедено предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Гражданско и семейно право“ на **Иван Генчев Генчев** – редовен докторант в докторска програма „Гражданско и семейно право“ по професионално направление 3.6. Право.

София, 19.07.2025 г.

Рецензент: .....
д-р Таня Йосифова, професор по
Гражданско и семейно право

TO
THE SCIENTIFIC JURY,
approved by Order No. 1844/26.06.2025
of the Vice-Rector for Scientific Research and Development of the UNWE
for awarding the scientific and educational degree "PhD"
in the professional field:
3.6. Law - Civil and Family Law

REVIEW

by **Dr. TANYA NIKOLOVA YOSIFOVA**

Professor of Civil and Family Law

at the Private Law Department of the Faculty of Law of the UNWE

Chairman of the Scientific Jury for Public Defense of the Dissertation of

Ivan Genchev Genchev

on the topic "Non-pecuniary damages suffered by a legal entity"

for awarding the educational and scientific degree "PhD"

in the scientific specialty "Civil and Family Law"

DEAR MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY,

I. Notes about the PhD student

Ivan Genchev Genchev graduated from the John Atanasov Professional High School of Electronics in Sofia in 2014. He graduated with a degree in Law from the Faculty of Law at the UNWE in 2019.

The PhD student was enrolled by Order of the Rector No. 1185/21.04.2021 in a full-time education at the Department of Private Law, Faculty of Law, University of National and World Economy. By Order No 1863/30.06.2025 of the Rector of UNWE the PhD student was granted the right to defend his dissertation. The scientific supervisor of the PhD student is Assoc. Prof. Dr. Miroslav Dimitrov. Ivan Genchev has published four articles on the topic of his dissertation – in specialized legal journals and in online sources.

Since October 7, 2021, he has been a lawyer at Kambourov & Partners Law Firm, a member of the Sofia Bar Association. From 01.02.2022 to 31.12.2023 was a part-time assistant professor in Introduction to Private Law at the Faculty of Law of the University of National and World Economy.

Comments on the dissertation

The presented dissertation is 293 pages long and includes an introduction, three chapters, a conclusion and a bibliographic reference. The content of the chapters is divided into paragraphs with separate points and sub-points, indicated by Arabic numerals. Impressive is the bibliographic reference of the literature used, which includes 111 sources, of which 68 titles are in Bulgarian and 43 - in a foreign language. A total of 1,128 footnotes have been made.

A declaration of originality is attached. The abstract faithfully reflects the scientific and scientific-applied contributions in the dissertation.

Relevance of the topic and practical significance of the research

The topic of the dissertation is extremely relevant due to the different views in doctrine and judicial practice on the possibility of legal entities suffering non-pecuniary damages from tort, as well as on the concept and content of non-pecuniary damages.

The PhD student has researched the issues covered in the dissertation in depth and with the necessary precision, arguing his own views and conducting a proper scientific discussion. The thorough historical review and comparative legal analysis of the institute of non-pecuniary damages and the substantive legal standing of legal entities to claim non-pecuniary damages from tort contribute to the completeness of the presentation. The case law of the Court of Justice of the European Union, the ECtHR, and international investment arbitration in this area is analyzed systematically and in the context of the ongoing discussion on controversial issues in Bulgarian law.

II. Evaluation of the scientific and practical results and contributions of the presented dissertation

The work is the first comprehensive study in Bulgarian doctrine dedicated to the compensation of non-pecuniary damages from tort in favor of legal entities. The objectives of the research, determined by its subject, which the PhD student has set forward, have been achieved to a significant extent.

When conducting the research, the classical methods of research in the field of legal sciences are used in the dissertation - historical, normative, teleological, comparative and legal-dogmatic. Grammatical (linguistic), logical, systematic, teleological, and historical interpretations are used, as well as methods for overcoming gaps in the legislation such as analogy of law and analogy of right, and application by argument from the contrary and by argument for the stronger ground.

The dissertation has the character of a completed work and definitely constitutes a contribution to Bulgarian legal science and practice. The author has analyzed a significant amount of material, including foreign literature and rich case law. The presentation is clear and precise and shows the in-depth knowledge of the PhD student in the field of civil and commercial law, as well as other legal branches.

The structure of the dissertation includes an introduction, four chapters and a conclusion.

Chapter One - "Development of the Concept of Non-Pecuniary Damages and Their Definition" is devoted to examining the historical development of the protection of intangible interests (§ 1), followed by a definition of non-

pecuniary damages based on their main characteristics (§ 2). A comprehensive comparative legal analysis is made, which is necessary to clarify the characteristics of non-pecuniary damages. A distinction is made between the internal and external manifestations of the damage – in relation to the injured party and to third parties.

Chapter Two, entitled " Non-pecuniary damages suffered by legal entities in foreign legislation and the practice of international courts/judicial authorities", contains a comparative legal analysis of foreign legislation with regard to non-material damages suffered by legal entities (§ 1), after which the practice of international courts/judicial authorities is examined (§ 2).

Chapter **Three " Compensation for non-pecuniary damages suffered by legal entities in Bulgaria"** examines the different views in Bulgarian theory and judicial practice on the issue of compensation for non-pecuniary damages suffered by legal entities in Bulgaria (§ 1), followed by an examination of the various hypotheses for engaging liability (§ 2) and the question of balancing freedom of speech and protection of reputation (§ 3).

III. Scientific contributions of the dissertation

In particular, the following main scientific results and contributions of the dissertation can be indicated:

1. The main elements of non-pecuniary damages are outlined:
  - the distinction between static and dynamic states of interest;
  - it is argued that some interests are primarily of individual significance, while others are primarily of social significance;
  - the distinction between pecuniary and non-pecuniary damages is sought not on the possibility of monetary assessment, but on the accessibility of the interest for market exchange.
2. The functions of civil liability are distinguished depending on the infringed non-pecuniary interest - compensatory function, satisfactory, normative and punitive/incentive function.
3. The analysis of the possible means of cessation of the infringement, as well as other forms of compensation, is of a contributory nature. In this regard, a new perspective on the cessation regime is presented, namely through the concept of " nuisance", which can be distinguished from the damage.
4. The practice of the Court of Justice of the European Union and the ECtHR regarding the understanding of product and brand reputation is examined in detail. The various functions of the trademark and the possibility of their impairment are also outlined in detail.
5. Special attention is paid to the pending joint interpretative case No. 1/2023 of the GACCCC of the Supreme Court of Cassation and the First and Second Collegiums of the Supreme Administrative Court, with a critical examination of the positions set out in the court decisions.
6. A review has been made of the various criteria used by the ECtHR in assessing compensation for non-pecuniary damages to legal entities and their transposition into national law.
7. The possibility of a legal entity to claim non-pecuniary damages through potential criminal liability was examined.

8. The assessment of the damage was differentiated by reflecting the adverse consequences after the damage and the value of the intangible interest in accordance with its significance in the development of the legal entity's activity.

9. The inapplicability of Article 162 of the Civil Procedure Code to cases of compensation for non-pecuniary damages from tort in relation to legal entities is argued.

10. The study of the issues of causation, in particular the presentation of the idea of alternative and cumulative causation, is of a contributory nature.

11. Of contributory nature is the examination of Anti-SLAPP cases and issues related to freedom of speech in the practice of the ECtHR, which cannot serve as a counterargument for excluding the substantive legal standing of legal entities to claim non-pecuniary damages, but only determines the limits of the exercise of subjective rights, ensuring a fair balance.

12. Specific proposals de lege ferenda have been made, which are of a contributory nature.

IV. Critical remarks and recommendations

The following critical remarks and recommendations can be made regarding the dissertation, which do not affect the overall positive impression of the work.

1. It would be interesting to further develop the thesis on the applicability of compensation for non-pecuniary damages to legal entities-merchants and the content and scope of such non-pecuniary damages in comparison with the pecuniary damage suffered by the merchant.

2. When considering the hypotheses for bringing a claim for non-pecuniary damages by a member of the management body of a legal entity, a clear distinction must be made between the prerequisites for bringing the claim on behalf of the legal entity and the cases of bringing the claim in a personal capacity.

IV. Conclusion

The dissertation shows that the PhD student has in-depth theoretical knowledge of civil and commercial law and the ability for independent scientific research. In view of the scientific results achieved, the dissertation is of interest to both legal theory and practice.

I express my categorical assessment that the dissertation submitted for defense before a scientific jury on the topic "**Non-pecuniary damages suffered by a legal entity**" fully meets and even exceeds the requirements of Article 6, paragraph 3 of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and Article 27, paragraph 2 of the Regulations for the Implementation of the DASRB, which is why I strongly propose to award the Educational and Scientific Degree "PhD" in the scientific specialty "Civil and Family Law" of **Ivan Genchev Genchev** – full-time PhD student in the doctoral program "Civil and Family Law" in the professional field 3.6. Law.

Sofia, 19.07.2025

Reviewer: .....

Dr. Tanya Yosifova, Professor of Civil and Family Law